

Zbirka odločb sodne prakse

Zadeva C-413/14 P

**Intel Corp. Inc.
proti
Evropski komisiji**

„Pritožba – Člen 102 PDEU – Zloraba prevladujočega položaja – Rabati za zvestobo –
Pristojnost Komisije – Uredba (ES) št. 1/2003 – Člen 19“

Povzetek – Sodba Sodišča (veliki senat) z dne 6. septembra 2017

1. *Konkurenca – Pravila Unije – Ozemeljska veljavnost – Pristojnost Komisije – Dopustnost z vidika mednarodnega javnega prava – Izvajanje ali opredeljeni učinki zlorab v EGP – Alternativni načini – Merilo takojšnjega, znatnega in predvidljivega učinka – Obseg*

(člena 101 PDEU in 102 PDEU)

2. *Pritožba – Razlogi – Razlog, uveljavljan zoper dodatni razlog obrazložitve – Brezpredmeten razlog – Zavrnitev*

(člen 256(1) PDEU; Statut Sodišča, člen 58, prvi odstavek)

3. *Konkurenca – Upravni postopek – Pooblastila Komisije – Pooblastilo za razgovore – Izjave v zvezi s predmetom preiskave – Razlika med uradnimi in neuradnimi razgovori – Nedopustnost*

(Uredba Sveta št. 1/2003, uvodna izjava 25 in člen 19(1); Uredba Komisije št. 773/2009, člen 3)

4. *Konkurenca – Upravni postopek – Pooblastila Komisije – Pooblastilo za razgovore – Izjave v zvezi s predmetom preiskave – Obveznost Komisije, da v obliki, ki jo sama izbere, pripravi zapisnik vsakega razgovora, ki ga opravi, v celoti*

(Uredba Sveta št. 1/2009, člen 19(1); Uredba Komisije št. 773/2009, člen 3(1) in (3))

5. *Pritožba – Razlogi – Obrazložitev sodbe, pri kateri je podana kršitev prava Unije – Izrek, utemeljen iz drugih pravnih razlogov – Zavrnitev*

(člen 256(1) PDEU; Statut Sodišča, člen 58, prvi odstavek)

6. *Konkurenca – Upravni postopek – Spoštovanje pravice do obrambe – Vpogled v spis – Obseg – Zavrnitev posredovanja dokumenta – Posledice – Nujnost razlikovanja med obremenilnimi in razbremenilnimi dokumenti glede dokaznega bremena, ki ga nosi zadevno podjetje*

(Uredba Sveta št. 1/2003, člen 27(2))

7. *Prevladujoči položaj – Zloraba – Praksa zlorabe v obliki izrinjenja – Pojem – Cenovna diskriminacija – Praksa, ki sama po sebi ne more kazati na obstoj prakse zlorabe v obliki izrinjenja*

(člen 102 PDEU)

8. *Prevladujoči položaj – Zloraba – Rabati za izključnost in zvestobo – Zmožnost omejiti konkurenco in učinek izrinjenja – Test enako učinkovitega konkurenta – Merila presoje*

(člen 102 PDEU)

9. *Pritožba – Utemeljena pritožba – Vsebinska odločitev o sporu, ki jo sprejme pritožbeno sodišče – Zahteva – Spor, o katerem je na podlagi stanja postopka mogoče odločiti – Neobstoj – Vrnitev zadeve Splošnemu sodišču*

(Statut Sodišča EU, člen 61, prvi odstavek)

1. S pravili Unije o konkurenci, ki so navedena v členih 101 in 102 PDEU, so zajeta skupinska ali enostranska ravnanja podjetij, s katerimi se omejuje konkurenca na notranjem trgu. Medtem ko namreč člen 101 PDEU prepoveduje sporazume in ravnanja, katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu, člen 102 PDEU prepoveduje zlorabo prevladujočega položaja na notranjem trgu ali njegovem znatnem delu. V zvezi z uporabo člena 101 PDEU dejstvo, da je podjetje, ki sodeluje pri sporazumu, v tretji državi, ne pomeni ovire za uporabo te določbe, če ima ta sporazum učinke na ozemlju notranjega trga. Poleg tega, v utemeljitev uporabe merila izvajanja, če bi bila uporaba prepovedi, določenih v pravu konkurence, odvisna od kraja sklenitve omejevalnega sporazuma, bi bilo to za podjetja očitno sredstvo, s katerim bi se zlahka izognila navedenim prepovedim. Merilo opredeljenih učinkov pa ima enak cilj, in sicer da se zajamejo ravnanja, ki zagotovo niso bila sprejeta na ozemlju Unije, vendar je mogoče njihove protikonkurenčne učinke občutiti na trgu Unije. Merilo opredeljenih učinkov je lahko torej podlaga za pristojnost Komisije.

Tako lahko merilo opredeljenih učinkov upraviči uporabo konkurenčnega prava Unije po mednarodnem javnem pravu, če je predvidljivo, da bo zadevno ravnanje imelo takojšnji in znaten učinek v Uniji.

Glede na ravnanje zadevnega podjetja ali zadevnih podjetij kot celote je treba ugotoviti, ali ima Komisija potrebno pristojnost, da v vsakem primeru uporabi konkurenčno pravo Unije. V zvezi s tem za izpolnitev pogoja, ki se nanaša na zahtevo po predvidljivosti, zadošča, da se upoštevajo verjetni učinki ravnanja na konkurenco. Prvič, ker je bilo ravnanje podjetja s prevladujočim položajem v razmerju do proizvajalca računalnikov del celovite strategije, s katero se je želelo zagotoviti, da noben prenosni računalnik proizvajalca računalnikov, opremljen s proizvodom konkurenta, ne bi bil na voljo na trgu, niti v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP), je ravnanje podjetja s prevladujočim položajem lahko imelo takojšnji učinek v EGP. Drugič, ob prisotnosti strategije, kakršno je razvilo navedeno podjetje v razmerju do proizvajalca računalnikov, s katero se je želelo konkurentu preprečiti dostop do najpomembnejših prodajnih kanalov na trg, je bilo treba upoštevati ravnanje podjetja kot celoto, da bi bilo mogoče presoditi znatnost njegovih učinkov na trgu Unije in EGP.

Drugačno postopanje bi pripeljalo do tega, da bi bilo celovito protikonkurenčno ravnanje, ki lahko vpliva na strukturo trga v EGP, umetno razdrobljeno na serijo ločenih ravnanj, ki morda ne bi spadala v pristojnost Unije.

(Glej točke od 42 do 46, od 49 do 52 in od 55 do 57.)

2. Glej besedilo odločbe.

(Glej točke 63, 64, 105 in 106.)

3. V okviru upravnega postopka na področju konkurence iz samega besedila člena 19(1) Uredbe št. 1/2003 izhaja, da se ta člen uporablja za vsak razgovor, namenjen zbiranju informacij v zvezi s predmetom preiskave. V uvodni izjavi 25 navedene uredbe je glede tega pojasnjeno, da je ta uredba namenjena okrepitvi pooblastil Komisije za izvajanje pregledov, in sicer tako, da se ji zlasti omogoči opravljanje razgovorov z vsemi osebami, ki bi lahko razpolagale z uporabnimi informacijami, in zapisovanje njihovih izjav.

Člen 19(1) Uredbe št. 1/2003 tako pomeni pravno podlago, ki Komisijo pooblašča, da opravi razgovor z osebo v okviru preiskave, kar je potrjeno v pripravljanih dokumentih te uredbe.

Na podlagi nobenega elementa, ki izhaja iz besedila te določbe, ali cilja, ki se z njo uresničuje, ni mogoče sklepati, da je nameraval zakonodajalec uvesti razlikovanje med dvema kategorijama razgovorov v zvezi s predmetom preiskave ali nekatere od teh razgovorov izključiti iz področja uporabe navedene določbe.

Splošno sodišče je torej napačno ugotovilo, da je treba glede razgovorov, ki jih opravi Komisija v okviru preiskave, razlikovati med formalnimi razgovori, za katere se uporabi člen 19(1) Uredbe št. 1/2003 v povezavi s členom 3 Uredbe št. 773/618 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 in 82 [ES], in neformalnimi razgovori, ki so zunaj področja uporabe teh določb.

(Glej točke od 84 do 88.)

4. V okviru upravnega postopka na področju konkurence je treba člen 3 Uredbe Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 in 82 [ES] ki določa, da Komisija prav tako osebi, s katero opravlja razgovor, sporoči svoj namen vodenja zapisnika o razgovoru, razlagati tako, da ne pomeni, da je priprava zapisnika o razgovoru fakultativna, ampak da mora Komisija zadevno osebo opozoriti o nameravanem vodenju zapisnika. Člen 3(3) Uredbe št. 773/2004, v katerem je natančneje navedeno, da Komisija lahko na kakršenkoli način zabeleži izjave, ki so jih podale osebe, s katerimi vodi razgovor, pomeni, da če se Komisija odloči opraviti razgovor na podlagi člena 19(1) Uredbe št. 1/2003 – ob privolitvi osebe, s katero ta razgovor opravlja – mora pripraviti zapisnik o tem razgovoru kot celoti, ne glede na izbiro, ki je prepuščena Komisiji glede oblike tega zapisnika.

Iz tega sledi, da ima Komisija obveznost, da v obliki, ki jo sama izbere, pripravi zapisnik vsakega razgovora, ki ga opravi na podlagi člena 19 Uredbe št. 1/2003 za namene zbiranja informacij o predmetu preiskave, ki jo vodi.

(Glej točke od 89 do 91.)

5. Glej besedilo odločbe.

(Glej točko 94.)

6. Glej besedilo odločbe.

(Glej točke od 96 do 101.)

7. Glej besedilo odločbe.

(Glej točke od 133 do 137.)

8. Na področju konkurence cilj člena 102 PDEU nikakor ni preprečiti podjetju, da po lastni zaslugi osvoji prevladujoč položaj na trgu. Namen te določbe niti ni zagotoviti, da ostanejo konkurenti, ki so manj učinkoviti kot podjetje s prevladujočim položajem, na trgu. Vsak učinek izrinjenja zato ne pomeni nujno škodovanja konkurenci. Konkurenca na podlagi zaslug lahko po definiciji vodi do izginotja s trga ali do marginalizacije konkurentov, ki so manj učinkoviti in zato za potrošnike manj zanimivi, zlasti z vidika cen, izbire, kakovosti in inovacije. Podjetju, ki ima prevladujoč položaj, pa je naložena posebna odgovornost, da s svojim ravnanjem ne ogroža učinkovite in neizkrivljene konkurence na notranjem trgu. Člen 102 PDEU zato podjetju s prevladujočim položajem prepoveduje zlasti izvajanje ravnanj, ki imajo učinek izrinjenja njegovih konkurentov, za katere se šteje, da so prav tako učinkoviti kot to podjetje, in s katerimi se okrepi njegov prevladujoči položaj z uporabo drugih sredstev kot tistih, ki temeljijo na konkurenci na podlagi zaslug. S tega vidika torej vsake cenovne konkurence ni mogoče šteti za legitimno. Glede tega je že bilo razsojeno, da podjetje s prevladujočim položajem na trgu, ki kupce – tudi če to stori na njihovo zahtevo – z zavezo ali obljubo obveže, da celotno ali velik del količine, ki jo potrebujejo, nabavljajo izključno pri navedenem podjetju, zlorablja svoj prevladujoči položaj v smislu člena 102 PDEU, bodisi če je zadevna obveznost določena brez podrobnejšega opisa bodisi če se sprejme v zameno za odobritev rabata. Enako velja, kadar navedeno podjetje – ne da bi kupce formalno obvezalo – uporabi, bodisi v skladu s sporazumi, sklenjenimi s temi kupci, bodisi enostransko, shemo rabatov za zvestobo, to je popuste, ki so odvisni od tega, da stranka, naj je obseg njenih nakupov velik ali majhen, vse ali večino potrebnih količin nabavlja pri podjetju s prevladujočim položajem.

Vendar je treba to sodno prakso podrobneje pojasniti za primer, v katerem zadevno podjetje v upravnem postopku ob podpori dokazov trdi, da njegovo ravnanje ni moglo omejiti konkurence in zlasti imeti očitanih učinkov izrinjenja. V tem primeru ni potrebno samo, da Komisija analizira, prvič, moč prevladujočega položaja podjetja na upoštevnem trgu in, drugič, stopnjo pokritosti trga z očitanim ravnanjem ter pogoje in okoliščine odobritve zadevnih rabatov, njihovo trajanje in njihov znesek, ampak mora tudi presoditi morebiten obstoj strategije, katere namen je izriniti konkurente, ki so vsaj enako učinkoviti.

Analiza možnosti izrinjenja je upoštevana tudi za presojo vprašanja, ali je lahko sistem rabatov, ki je načeloma zajet s prepovedjo iz člena 102 PDEU, objektivno upravičen. Poleg tega je lahko učinek izrinjenja, ki izhaja iz sistema rabatov in ki je škodljiv za konkurenco, izničen ali celo presežen s prednostmi v okviru učinkovitosti, ki prav tako koristijo potrošniku. Takšno tehtanje za konkurenco ugodnih in škodljivih učinkov očitane ravnanja je v odločbi Komisije mogoče šele po analizi možnosti za izrinjenje vsaj enako učinkovitih konkurentov, ki je neločljivo povezana z zadevnim ravnanjem. Če Komisija v odločbi, v kateri je ugotovljeno, da ima sistem rabatov naravo zlorabe, takšno analizo opravi, mora Splošno sodišče preizkusiti vse trditve podjetja v prevladujočem položaju, s katerimi se želi izpodbijati utemeljenost ugotovitev Komisije v zvezi s tem, ali zadevni sistem rabatov lahko povzroči izrinjenje.

V obravnavani zadevi je Komisija v sporni odločbi kljub temu, da je poudarila, da je bilo z zadevnimi rabati že zaradi njihove narave mogoče omejiti konkurenco, tako da analiza celote okoliščin obravnavanega primera in zlasti test AEC (as efficient competitor test) nista bila potrebna za ugotovitev zlorabe prevladujočega položaja, vseeno poglobljeno preučila te okoliščine, tako da je podala zelo podrobne navedbe v zvezi z analizo, ki jo je opravila v okviru testa AEC in na podlagi katere je ugotovila, da bi moral konkurent, ki je enako učinkovit, uporabljati cene, ki ne bi bile vzdržne, in da je zato uporaba zadevnih rabatov lahko imela učinke izrinjenja tega konkurenta.

Iz tega je razvidno, da je imel v sporni odločbi test AEC dejansko vlogo pri tem, kako je Komisija presojala možnost, da bi imela uporaba zadevnih rabatov učinek izrinjenja enako učinkovitih konkurentov.

V teh okoliščinah bi moralo Splošno sodišče preučiti vse trditve, ki jih je podjetje s prevladujočim položajem podalo v zvezi s tem testom.

Razsodilo pa je, da ni bilo treba preučiti, ali je Komisija test AEC izvedla v skladu z veljavnimi pravili in brez napak, in da prav tako ni bilo treba preučiti vprašanja, ali so bili alternativni izračuni, ki jih je predlagala tožeča stranka, izvedeni pravilno.

Splošno sodišče je tako testu AEC, ki ga je izvedla Komisija, odreklo vsakršno upoštevnost in zato ni odgovorilo na očitke, ki jih je podjetje s prevladujočim položajem navedlo v zvezi s tem testom

Splošno sodišče zato v okviru analize, ali je bilo s spornimi rabati mogoče omejiti konkurenco, napačno ni upoštevalo trditev, s katerimi je podjetje s prevladujočim položajem grajalo domnevne napake, ki naj bi jih Komisija storila v okviru testa AEC.

(Glej točke od 133 do 147.)

9. Glej besedilo odločbe.

(Glej točke od 148 do 150.)